

ความหวังในผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน: การศึกษาเชิงคุณภาพ

รดา ดารา ปร.ด¹

ธนากิจ ช่วยบุญชุม วท.บ^{1*}

รัตตินันท์ ภูริระวณิชกุล ปร.ด¹

สุมาลี ตีจกกิจ ปร.ด¹

¹ ภาควิชาวิทยาศาสตร์สื่อความหมาย และความผิดปกติของการสื่อความหมาย คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

* ผู้ติดต่อ, อีเมล: tc_your@hotmail.com

Vajira Med J. 2022; 66(1) : 77-84

<http://dx.doi.org/10.14456/vmj.2022.xx>

บทคัดย่อ

บทนำ: ความหวังมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ของบุคคลในเรื่องการตั้งเป้าหมาย และการพัฒนาแนวทางที่จะนำไปสู่เป้าหมาย ผู้ปกครองที่มีความหวังสูงจะสามารถเผชิญกับภาวะความเจ็บป่วย หรือความพิการของบุตรได้ดีกว่าผู้ปกครองที่ไม่มีความหวัง

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาการให้ความหมาย และความสำคัญของความหวังจากประสบการณ์ผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริม และปัจจัยที่บั่นทอนความหวังของผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

วิธีดำเนินการวิจัย: การศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จำนวน 10 คน เลือกมาแบบเจาะจง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อมูลคุณภาพที่ได้จะนำมาวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย: ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ความหมายของความหวังว่าเปรียบเหมือนเป้าหมาย หรือแนวทางที่ทำให้มุ่งมั่นลงมือทำ เพื่อให้ไปถึงสิ่งที่ตั้งไว้ ความสำคัญของความหวัง คือ ช่วยให้มีแรงจูงใจ และผลักดันให้ไปสู่เป้าหมาย ส่วนปัจจัยที่ส่งเสริมความหวังส่วนใหญ่มาจากปัจจัยภายใน คือ การคิดบวก และปัจจัยภายนอก คือ การสนับสนุนจากครอบครัว และปัจจัยภายในที่บั่นทอนความหวังมากที่สุด คือ ความเครียด และความวิตกกังวล ส่วนปัจจัยภายนอก คือ นักวิชาชีพที่ไม่เข้าใจบริบทของครอบครัว และความเชื่อที่ไม่ถูกต้องของผู้ปกครอง

สรุป: ความหวัง เปรียบเป็นเป้าหมาย หรือแนวทางที่ทำให้ผู้ปกครอง มุ่งมั่นและลงมือทำ เพื่อผลักดันให้ไปถึงสิ่งที่ตั้งไว้ เกิดจากประสบการณ์ตรงของผู้ปกครอง โดยมีปัจจัยทั้งภายใน และภายนอกที่ส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจ ในการสร้างแนวทางที่จะนำไปสู่เป้าหมาย ซึ่งผลการวิจัยจะนำไปเป็นแนวทางการจัดฝึกอบรมแก่ผู้ปกครอง และนักวิชาชีพให้มีความรู้ความเข้าใจ เพื่อส่งเสริมการสร้าง ความหวังในผู้ปกครอง นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้ จะนำไปใช้ในการผลักดันให้ภาครัฐมีนโยบายในการสนับสนุนในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

คำสำคัญ: ความหวัง, ความบกพร่องทางการได้ยิน

Hope of Parents in Children with Hearing Impairments: A Qualitative Study

Rada Dara PhD¹

Thanakij Chouyboonchum MSc^{1*}

Rattinan Tiravanitkul PhD¹

Sumalee Dechongkit PhD¹

¹ Department of Communication Sciences and Disorders, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University, Bangkok, Thailand

* Corresponding author, e-mail address : tc_your@hotmail.com

Vajira Med J. 2022; 66(1) : 77-84

<http://dx.doi.org/10.14456/vmj.2022.xx>

Abstract

Background: Hope are related to individual perception and ways to reach their goals. Parents who have high level of hopes can cope with their child disability better than parents who are hopeless.

Objective: To explore the meaning and importance of hope, and the factors that encourage and discourage the hope of parents of children with hearing impairments.

Methods: This qualitative study were conducted by interviewing ten parents of children with hearing impairments. An indepth interview was performed to receive information, and the content analysis was used to analyze these qualitative data.

Results: The results from parents' perspective showed that most of the parents defined their hope as their goal, and hope determines their direction to success. Most important internal factor that encourage the parents hope was positive thinking of their child condition and the external factor was the family support. The discouraged factors that parents reported the internal factors were stress and anxiety, and the external factors were the lack of understanding by professionals and parents misbelieve their child disability.

Conclusions: Hope in parents, from personal experience, were defined as their goals or guideline for determination and driven to success. There were both internal and external factors that encouraging and discouraging their hope. This study suggests that promoting knowledge of hearing impairment in children to parents and professionals is essential in raising parents hope. Also, these results can be utilize to develop related national policies supporting parents hope.

Keywords: hope, hearing impairments

บทนำ

ผู้ปกครองที่บุตรมีความผิดปกติไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดๆ เช่น ความบกพร่องทางการได้ยิน ด้านสติปัญญา ตามองไม่เห็น ความพิการซ้อน หรือเจ็บป่วยเรื้อรัง อาจต้องเผชิญกับภาวะความเครียด ท้อแท้หรือสิ้นหวัง โดยทั่วไปผู้ปกครองย่อมหวังว่าบุตรที่เกิดมาต้องมีความสมบูรณ์ สุขภาพร่างกายแข็งแรง แต่เมื่อสิ่งที่คาดหวังไม่ได้เป็นไปตามที่ต้องการ เมื่อพบว่าบุตรที่เกิดมามีความผิดปกติ ผู้ปกครองก็อาจจะเกิดภาวะช็อค สับสน ลังเล ไม่แน่ใจ เกี่ยวกับอนาคตของบุตรว่าจะเป็นอย่างไร ทั้งในด้านการรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสมรรถภาพ การศึกษา การพึ่งพาตนเอง และอันตรายที่จะเกิดขึ้น หากผู้ปกครองไม่สามารถปรับตัวตั้งรับกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ก็จะเกิดความรู้สึกสิ้นหวังตามมา¹ ดังนั้นการสร้างความหวังของผู้ปกครองที่บุตรมีความผิดปกติ จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการที่จะช่วยให้ผู้ปกครองกลับฟื้นคืนสู่สภาพเดิม และส่งเสริมให้สามารถก้าวข้ามผ่านอุปสรรคจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน นอกจากนี้ความหวังยังเป็นสิ่งที่ช่วยพยากรณ์ถึง ความเข้มแข็งในการดำเนินชีวิต²⁻³ ความหวังมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปรับตัว การดำเนินชีวิตให้เข้ากับความผิดปกติของบุตร และมีความสัมพันธ์กับการสร้างเป้าหมายใหม่ การปรับเปลี่ยนแนวทาง รวมถึงการลงมือกระทำเพื่อทำให้เกิดผลสำเร็จตามแผนที่ได้ตั้งไว้

ความหวังเป็นแนวคิดที่อิงบนจิตวิทยาเชิงบวก เป็นกระบวนการที่มีความเป็นพลวัต มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ของบุคคลในเรื่องของการตั้งเป้าหมาย การพัฒนาแนวทาง และการคงไว้ซึ่งแรงจูงใจที่จะนำไปสู่เป้าหมาย⁴ ดังนั้นหากผู้ปกครองมีความหวังก็จะช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหการบริหารจัดการกับสถานการณ์ที่มีความท้าทาย สามารถเผชิญกับภาวะความเจ็บป่วยหรือความพิการของบุตร และมีความคิดในเชิงบวกดีกว่าผู้ปกครองที่ไม่มีความหวัง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและทำความเข้าใจประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับความหวังจากทัศนคติของผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการให้ความหมาย และความสำคัญของความหวังจากประสบการณ์ผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริม และปัจจัยที่บั่นทอนความหวังของผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

แบบแผนการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยคุณภาพมุ่งศึกษาเกี่ยวกับความหวังในผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่พาบุตรมารับการฟื้นฟูสมรรถภาพการได้ยินที่งานแก้ไขความผิดปกติของการสื่อความหมาย คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ใช้วิธีการศึกษาในเชิงคุณภาพ แบบกรณีศึกษา (collective study) โดยใช้กรอบแนวคิดความหวังของชไนเดอร์ (Snyder. 2002) ในมิติของการคิดหาแนวทางเพื่อไปสู่เป้าหมาย (pathways thought) และแรงจูงใจในการปฏิบัติตามแนวทางที่ตั้งไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (agency thought)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก และพื้นที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ มาจากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จำนวนทั้งสิ้น 10 คน ที่พาบุตรมารับการฟื้นฟูสมรรถภาพการได้ยิน 1 ถึง 4 ครั้งต่อเดือนสม่ำเสมอเป็นระยะเวลาติดต่อกันอย่างน้อย 1 ปี ที่คลินิกแก้ไขความผิดปกติของการสื่อความหมาย คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการศึกษา โดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (indepth interview) ผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ที่พาบุตรมารับการฟื้นฟูสมรรถภาพการได้ยิน ที่คลินิกแก้ไขความผิดปกติของการสื่อความหมาย คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล โดยทำการสัมภาษณ์ในช่วงเดือนกันยายน 2562 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2563 โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเป็นรายบุคคลเป็นเวลาประมาณ 45 – 60 นาที

การดำเนินการวิจัย ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดในหนังสือยินยอมให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบและลงนามในการเข้าร่วมวิจัย
2. ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเป็นรายบุคคล ในห้องที่มีความเป็นส่วนตัว ใช้การบันทึกเทปในระหว่างการสัมภาษณ์ การจดบันทึกและการสังเกตพฤติกรรม

เครื่องมือในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (semistructured interview questions) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล อายุ ความเกี่ยวข้องกับเด็ก ระดับการศึกษา และอาชีพ

2) ข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความหวังใน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ความหมายของความหวัง (2) ความสำคัญของความหวัง (3) ปัจจัยที่ส่งเสริมความหวัง (4) ปัจจัยที่บั่นทอนความหวังตามทัศนะของผู้ปกครอง โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผลการหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างพบว่าผลการตรวจสอบได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ถือว่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และปรับแก้ไขตามคำแนะนำก่อนนำไปใช้จริง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองโดยคณะกรรมการวิจัยในคน คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี COA. NO. MURA2019/654

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จะถูกนำมาวิเคราะห์เนื้อหา นำไปสู่การตีความ หรือการให้ความหมายของผู้ให้ข้อมูล จนนำมาสู่การประมวล วิเคราะห์เพื่อหาความหมาย และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหวังในทัศนะของผู้ปกครองที่บุตรมีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยข้อมูลที่ได้จะไม่มีเปิดเผยชื่อและนามสกุลของผู้เข้าร่วมวิจัย ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ดำเนินการถอดข้อมูลจากเทปบันทึกเสียง จัดระเบียบเนื้อหาข้อมูล

2. สร้างมโนทัศน์ของข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน หรือแตกต่างกัน และจัดหมวดหมู่ของมโนทัศน์เพื่อหาความสัมพันธ์เชื่อมโยง และตีความหมายจากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ แสดงในรูปแบบการพรรณนา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้เข้าร่วมวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นมารดาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน คิดเป็นร้อยละ 90 มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 31.7 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 40 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 40 และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีบุตร 1 คน คิดเป็นร้อยละ 50

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองจากการศึกษาในครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งตามรายด้านเกี่ยวกับทัศนะของผู้ปกครองที่เกี่ยวกับความหวังใน 4 ด้าน ได้แก่

(1) ความหมายของความหวัง

จากตารางที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลให้ความหมายของความหวังตามประสบการณ์ และทัศนะของตนเอง โดยผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงความหมายของความหวังมากที่สุดว่าเป็นเป้าหมาย ได้แก่ สิ่งต้องลงมือทำ ($f = 23, n = 10$) และอนาคตของลูก ($f = 20, n = 10$) ดังตัวอย่างคำพูดของผู้ให้ข้อมูลดังนี้ “ความหวังก็คือเป้าหมายหรือแนวทาง ถึงเจออุปสรรคทำให้ท้อแต่หยุดทำไม่ได้ สู้อะไรไปสู่อะไรที่ตั้งเป้าไว้เพื่ออนาคตของลูก” รองลงมาความหวังเปรียบเป็นเข็มทิศนำทาง ได้แก่ แผนในการปฏิบัติ ($f = 18, n = 10$) ดังตัวอย่างคำพูดของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ “ความหวังเปรียบเหมือนเข็มทิศนำทางให้ลงมือทำ เป็นเหมือนแผนที่ทำให้รู้ว่าจะไปทางไหน แต่ถ้าไม่ใช่ก็สามารถปรับเปลี่ยนแนวทางได้” จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า “ความหวัง เปรียบเหมือนเป้าหมายในอนาคตเป็นแนวทางที่ทำให้มุ่งมั่นลงมือทำเพื่อให้ไปถึงสิ่งที่ตั้งไว้ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทที่เจอ”

(2) ความสำคัญของความหวัง

จากตารางที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวถึงความสำคัญของความหวังว่าเป็นแรงจูงใจ เนื่องจากเป็นความตั้งใจในการทำสิ่งต่างๆ ($f = 21, n = 10$) เป็นพลังผลักดันตนเอง ($f = 15, n = 10$) คาดหวังจะทำให้ลูกมีพัฒนาการที่ดีขึ้น สามารถสื่อสารและอยู่ในสังคมได้ ดังตัวอย่างคำพูดของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. “ความหวังสำคัญเพราะทำให้เราอยู่ได้ ทำให้เราตั้งใจว่าจะไปอย่างไรในแต่ละวัน เป็นก้าวต่อไปให้ลูกพัฒนา”
2. “ความหวัง

มีความสำคัญ เพราะว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เป้าหมายเพื่อลูก มีความชัดเจน เป็นแรงผลักดันไม่อย่างนั้นจะทำให้เรา เดินช้า” ส่วนความสำคัญของความหวังรองลงมาเป็นหน้าที่ คือ สิ่งที่ต้องทำเพื่อให้ลูกเกิดการเปลี่ยนแปลง (f = 14, n = 8) ดังตัวอย่างคำพูดของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ “ความหวังสำคัญ เพราะเป็นหน้าที่ที่เราต้องทำทุกวิถีทางเพื่อให้ลูกดีขึ้น” จากข้อมูลดังกล่าวผู้ให้ข้อมูลให้ความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญ ของความหวังไปในแนวทางเดียวกัน เพราะความหวังเป็น เป้าหมาย และเปรียบเสมือนพลังผลักดันให้ผู้ปกครองลงมือ กระทำเพื่ออนาคตของบุตร

(3) ปัจจัยที่ส่งเสริมความหวัง

จากตารางที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวถึงปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกที่มีความสำคัญมากที่สุดในการส่งเสริม การสร้างความหวัง คือ การคิดบวก (f = 18, n = 10), ความเชื่อมั่น ในสิ่งที่ทำ ซึ่งเป็นมุมมองของผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยอมรับ สิ่งที่เกิดขึ้นกับบุตรตามความเป็นจริง ดังตัวอย่างคำพูดของ

ผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ 1. “สำหรับแม่การสร้างความหวังขึ้นกับบุคคล จะมีความหวังต้องคิดบวก ลูกเราไม่ได้เป็นคนเดียว แม่ต้อง เข้มแข็งก่อน ไม่จมกับสิ่งที่เกิดขึ้น ต้องเชื่อมั่นว่าลูกสามารถ ใช้ชีวิตในสังคมได้เป็นปกติ” 2. “แม่คิดบวกมีความเชื่อว่า ทุกอย่างมีทางออก ให้กำลังใจตัวเอง เชื่อว่าหมอมีวิธีการแก้ไข และต้องผ่านไปให้ได้” รองลงมาได้แก่ ความเชื่อมั่นในสิ่งที่ทำ (f = 14, n = 9) ดังตัวอย่างคำพูดของผู้ให้ข้อมูลดังนี้ “บางครั้ง ก็เหนื่อยนะคะ มาจากต่างจังหวัดต้องเดินทางหลายต่อ เพื่อพาลูกมาฝึก และอยู่บ้านก็ต้องฝึก พอเห็นลูกดีขึ้นจากเดิม ที่พูดไม่ได้ก็เริ่มเรียก “แม่” ก็คิดว่าเรามาถูกทางแล้ว” ส่วนปัจจัยภายนอกที่มีส่วนส่งเสริมการสร้างความหวัง มากที่สุดได้แก่ การได้รับกำลังใจจากคนในครอบครัว (f = 20, n = 10) ดังตัวอย่างคำพูดของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ 1. “ครอบครัวสำคัญ แพนช่วยทุกอย่างทั้งเรื่องเงิน และกำลังใจ อย่างลูกอีกสองคน ก็เข้าใจว่าน้องเป็นอย่างนี้ก็ช่วยเลี้ยงน้อง สอนน้อง เมื่อเห็น ลูกมีพัฒนาการเราก็มีความหวังว่าลูกจะต้องพัฒนามากขึ้น”

ตารางที่ 1:

จำนวนครั้งที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึง (f) และจำนวนของผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวถึง (n) ในด้านของความหมายของความหวัง (N = 10)

หมวดหมู่ (categories)	ประเภท (themes)	จำนวนครั้งที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึง (f)	จำนวนของผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวถึง (n)
เป้าหมาย	สิ่งที่ต้องลงมือทำ	23	10
	อนาคตของลูก	20	10
	ความคาดหวังในสิ่งที่เป็นไปได้	9	8
แนวทาง	แผนในการปฏิบัติ	18	10
	แนวทางที่สามารถปรับเปลี่ยนได้	12	7
	สิ่งที่ส่งเสริมให้ไปสู่เป้าหมาย	6	6

ตารางที่ 2:

แสดงจำนวนครั้งที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึง (f) และจำนวนของผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวถึง (n) ในด้านของความสำคัญของความหวัง (N=10)

หมวดหมู่ (categories)	ประเภท (themes)	จำนวนครั้งที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึง (f)	จำนวนของผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวถึง (n)
แรงจูงใจ	ความตั้งใจในการทำสิ่งต่างๆ	21	10
	พลังผลักดันตนเอง	15	10
หน้าที่	สิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง	14	8

ตารางที่ 3:

แสดงจำนวนครั้งที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึง (f) และจำนวนของผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวถึง (n) ในด้านของปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้าง ความหวัง (N=10)

หมวดหมู่ (categories)	ประเภท (themes)	จำนวนครั้งที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึง (f)	จำนวนของผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวถึง (n)
ปัจจัยภายใน	การคิดบวก	18	10
	ความเชื่อมั่นในสิ่งที่ทำ	14	9
	การให้กำลังใจตนเอง	6	6
ปัจจัยภายนอก	การได้รับกำลังใจจากคนในครอบครัว	20	10
	การสนับสนุนจากนักวิชาชีพ คนรอบข้าง	12	10

2. “ตอนที่รู้ว่าลูกหูไม่ได้ยินเหมือนล้มทั้งยืน คิดอะไรไม่ออก ร้องไห้ ไม่คิดว่าลูกจะเป็นเพราะในครอบครัวไม่มีใครหุนหวก หูตึง ก็ได้สามที่ให้สติ ลูกเป็นก็รักษาได้ คอยให้กำลังใจเสมอ เหมือนไม่ทิ้งเราให้เผชิญความเครียดคนเดียวทำให้ผ่านจุดนั้น มาได้ ถ้าเริ่มจากศูนย์จนถึงตอนนี้หนูให้คะแนนหกเต็มสิบ” รองลงมาได้แก่ นักวิชาชีพ และบุคคลที่อยู่รอบข้าง ได้แก่ ผู้ปกครองที่มีบุตรบกพร่องทางการได้ยินเหมือนกัน ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ 1. “สิ่งที่ช่วยส่งเสริมความหวัง ใจต้องสู้ พอรู้ว่าลูกผิดปกติ คิดกังวลไปทุกเรื่อง หมอให้กำลังใจ นักวิชาชีพแนะแนวทางการฝึกทำให้เห็นทางเลือกว่าจะไปต่ออย่างไร” 2. “ตอนที่พาลูกมาฝึก ลูกยังไม่ค่อยพูด เราก็กังวล พอคุยกับผู้ปกครองด้วยกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ มุมมอง คอยแนะนำกัน มีตัวอย่างให้เห็น ทำให้เข้าใจว่าการฝึกต้องใช้เวลาฝึกบ่อยๆ ช่วยให้เราคลายความกังวลได้เยอะ มีความหวังมากขึ้น”

(4) ปัจจัยที่บั่นทอนความหวัง

จากตารางที่ 4 ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงปัจจัยที่บั่นทอนความหวังที่เกิดจากภายในมากที่สุด ได้แก่ ความเครียด ความกังวลใจเกี่ยวกับบุตร (f = 28, n = 10) ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในช่วงแรกที่ทราบว่าบุตรมีความบกพร่องทางการได้ยิน ดังตัวอย่างคำพูดของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ “แม่เครียดนะ ในตอนที่รู้ว่าลูกหูไม่ได้ยิน เราหวังกับเค้าไว้เยอะว่าจะโตมา อยากให้เป็นโน่นเป็นนี่ พอรู้ก็เครียด กังวลใจไปทุกอย่าง จะไปต่ออย่างไร” รองลงมาได้แก่ ความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง (f = 10, n = 5) เกี่ยวกับความผิดปกติของบุตร ดังตัวอย่างคำพูดของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ “คิดว่าสิ่งที่บั่นทอนความหวัง น่าจะเป็นความเชื่อ ความไม่รู้เกี่ยวกับการสูญเสียการได้ยิน เพราะเป็นความผิดปกติที่มองไม่เห็น ลูกหนูพัฒนาการทางด้านร่างกายปกติทุกอย่าง ในครอบครัวก็ไม่มีใครหูไม่ได้ยินก็เลยพาลูกไปตรวจซ้ำ” ส่วนปัจจัยภายนอกผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่

ตารางที่ 4:

แสดงจำนวนครั้งที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึง (f) และจำนวนของผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวถึง (n) ในด้านของปัจจัยที่บั่นทอนความหวัง (N=10)

หมวดหมู่ (categories)	ประเภท (themes)	จำนวนครั้งที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึง (f)	จำนวนของผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวถึง (n)
ปัจจัยภายใน	ความเครียด, กังวลใจ	28	10
	ความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง	10	5
ปัจจัยภายนอก	นักวิชาชีพ	9	7
	เศรษฐฐานะ	8	7

กล่าวถึง นักวิชาชีพ (f = 9, n = 8) เกี่ยวกับความเข้าใจที่มีต่อผู้ปกครอง ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูลดังนี้ “สำหรับแม่พาลูกไปหลายที่ สิ่งที่บ้านทอนความหวังน่าจะเป็น นักวิชาชีพ แม่อยากให้นักวิชาชีพ เข้าใจพื้นฐานของแต่ละครอบครัวว่าไม่เหมือนกัน เราก็มีภาระหลายอย่างไม่ใช่ไม่ช่วยลูก เราอาจไม่เข้าใจการสื่อสารของเจ้าหน้าที่อย่าใส่อารมณ์ คิดว่าเราไม่สอนลูก ทำลายบรรยากาศในการฝึกทำให้ผู้ปกครองเครียด แม่ไม่ไปที่นั่นอีกเลยแต่ไม่ได้หมดหวังนะ ก็ย้ายไปฝึกที่อื่น รองลงมาได้แก่ เศรษฐฐานะ (f = 8, n = 7) เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการนำบุตรมาฝึกหรือการเข้าถึงอุปกรณ์ช่วยการได้ยิน เช่น ประสาทหูเทียม ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ 1. “แม่มีความหวังนะ ว่าลูกต้องสื่อสารใช้ชีวิตในสังคมได้ พยายามพาลูกมาฝึก เทียวไปกลับพิชญ์โลก กรุงเทพฯ 5 ปี ก็มานะพยายามทุกอย่างพาลูกมาฝึก การมาครั้งหนึ่ง คาร์ถไป - กลับ อย่างน้อยครั้งละสามพันบาท โชคดีที่พอหาได้เงินก็เป็นปัจจัยหลักเหมือนกัน คนเราถ้าไม่มีเงินไม่สามารถทำอะไรได้เลย” 2. “ลูกหูหนวก ใส่เครื่องช่วยฟังได้ประโยชน์น้อย เจ้าหน้าที่แนะนำประสาทหูเทียมว่าจะช่วยให้ลูกได้ยินดีกว่าแต่ราคาสูงมากเกินไหวคว่า”

อภิปรายผล

จากการศึกษาความหวังในผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน : การศึกษาเชิงคุณภาพในครั้งนี้พบว่า

1. ผลการให้ความหมาย และความสำคัญของความหวัง จากประสบการณ์ผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่า ความหมายของความหวังว่าเปรียบเหมือนเป้าหมาย หรือแนวทางที่ทำให้มุ่งมั่นลงมือทำ เพื่อให้ไปถึงสิ่งที่ตั้งไว้ ความสำคัญของความหวัง คือ ช่วยให้มีแรงจูงใจ และผลักดันให้ไปสู่เป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Snyder⁴ ที่กล่าวถึงความหวังว่า เป็นการคิดหาแนวทางเพื่อไปสู่เป้าหมายเป็นแรงจูงใจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ มีความเกี่ยวข้องกับสภาวะทางอารมณ์ และความมีความสุขในชีวิต นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าความหวังมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางจิตวิทยาของผู้ปกครองอันเนื่องจากความผิดปกติที่เกิดขึ้นกับบุตร ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับรายงานการศึกษาของ Noedhiem และคณะ⁵ ซึ่งพบว่าความหวังมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ในเชิงบวกของผู้ปกครองที่มีต่อบุตร กลไกในการเผชิญ

ปัญหา และความเข้มแข็งด้านอารมณ์ โดยผู้ปกครองที่มีความหวังอยู่ในระดับสูงจะมีความเครียดน้อยกว่า และมีความสุขในชีวิตมากกว่าผู้ปกครองที่มีความหวังอยู่ในระดับต่ำ

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริม และปัจจัยที่บั่นทอนความหวังของผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมความหวังส่วนใหญ่มาจากปัจจัยภายใน คือ การคิดบวก และปัจจัยภายนอก คือ การสนับสนุนจากครอบครัว และปัจจัยภายในที่บ้านทอนความหวังมากที่สุด คือ ความเครียด และความกังวล ส่วนปัจจัยภายนอก คือ นักวิชาชีพที่ไม่เข้าใจบริบทของครอบครัว และความเชื่อที่ไม่ถูกต้องของผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Kausar และคณะ² ที่กล่าวว่า การมีอยู่ของแหล่งทรัพยากรทางสังคม และการแบ่งปันทัศนระระหว่างกัน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อความยืดหยุ่นทางจิตใจ และการปรับเปลี่ยนมุมมองต่อสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น และจากรายงานการศึกษาของ Cooke⁶ พบความสัมพันธ์ระหว่างความหวัง การมองโลกในแง่ดี และการสนับสนุนทางสังคมที่เป็นปัจจัยในการพยากรณ์ถึงพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆ ของบุตร อาทิ พัฒนาการทางด้านอารมณ์ พฤติกรรม และพัฒนาการด้านความรู้คิด แต่อย่างไรก็ตามการวิจัยซึ่งความหวังอาจถูกบั่นทอนได้จากปัจจัยภายในที่เกิดจากความเชื่อ และความไม่เข้าใจของบุคคลต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือจากปัจจัยภายนอกที่ประกอบด้วย ความไม่เข้าใจของคนในครอบครัว นักวิชาชีพ รวมถึงเศรษฐฐานะ ดังที่กล่าวในการศึกษาของ Kavradim และคณะ⁷

3. การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาจากกลุ่มผู้ปกครองที่นำบุตรมารับการฟื้นฟูสมรรถภาพการได้ยินที่โรงพยาบาลรามธิบดีเพียงกลุ่มเดียว การศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาในกลุ่มผู้ปกครองในกลุ่มอื่นๆ เช่น ในโรงเรียน หรือศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อให้ได้ทรรศนะ หรือข้อมูลเกี่ยวกับความหวังจากผู้ปกครองที่บุตรมีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีความหลากหลายมากขึ้น

สรุป

ความหวังในผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เปรียบเป็นเป้าหมาย หรือแนวทางที่ทำให้ผู้ปกครองมุ่งมั่น และลงมือทำ เพื่อให้ไปถึงสิ่งที่ตั้งไว้ โดยมี

ปัจจัยที่ส่งเสริมส่วนใหญ่มาจากปัจจัยภายใน คือ การคิดบวก และปัจจัยภายนอก คือ การสนับสนุนจากครอบครัว ขณะที่ปัจจัยภายในที่บั่นทอนความหวังมากที่สุด คือ ความเครียดและความกังวล ส่วนปัจจัยภายนอก คือ นักวิชาชีพที่ไม่เข้าใจบริบทของครอบครัว รวมทั้งความเชื่อที่ไม่ถูกต้องของผู้ปกครอง ซึ่งผลการวิจัยจะนำไปเป็นแนวทางการจัดฝึกอบรมแก่ผู้ปกครอง และนักวิชาชีพให้มีความรู้ความเข้าใจ เพื่อส่งเสริมการสร้างความหวังในผู้ปกครอง นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้ผลักดันในเชิงนโยบายให้ภาครัฐมีการสนับสนุนในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาในครั้งนี้

- 1) ส่งเสริมให้มีการจัดฝึกอบรมแก่ผู้ปกครอง และนักวิชาชีพให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความบกพร่องทางการได้ยิน เพื่อส่งเสริมการสร้างความหวังในผู้ปกครอง
- 2) ภาครัฐควรมีแหล่งสนับสนุนในด้านต่างๆ ทั้งในด้านค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทางมาฝึก การกระจายของแหล่งฝึกและนักวิชาชีพ รวมถึงการสนับสนุนทางด้านจิตใจแก่ผู้ปกครอง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ดีเนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ทุกท่านกรุณาเสียสละเวลาให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ในการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่โครงการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการได้ยินเด็กหูพิการก่อนวัยเรียนในการประสานงานกับผู้ปกครอง และขอขอบคุณภาควิชาวิทยาศาสตร์สื่อความหมายและความผิดปกติของการสื่อความหมาย คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดลที่อนุญาตให้ใช้สถานที่และสนับสนุนการศึกษาวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. Watson S, Hayes S, Radford-Paz E, Coons K. "I'm hoping, I'm hoping...": Thoughts About the Future from Families of Children with Autism or Fetal Alcohol Spectrum Disorder in Ontario. J Developmental Disabilities 2013;19(3):76-93.
2. Kausar S, Jevne RF, Sobsey D. Hope in families of children with developmental disabilities. J developmental disabilities 2003; 10:35-45.
3. Shenaar-Golan V. The subjective well-being of parents of children with developmental disabilities :The role of hope as a predictor and fostering of well-being. J Soc Work Disabil Rehabil 2016 ;15(2):77-95.
4. Snyder CR, Lopez SJ. Handbook of positive psychology. Oxford: Oxford University Press; 2002.
5. Nordheim T, Rustøen T, Solevåg AL, Småstuen MC, Nakstad B. Hope in Parents of Very-Low Birth Weight Infants and its Association with Parenting Stress and Quality of Life. J Pediatr Nurs 2018;38:e53-8. doi: 10.1016/j.pedn.2017.
6. Cooke JE. Hope, Optimism, Stress, and Social Support in Parents of Children with Intellectual Disabilities [dissertation]. Southern Mississippi: Southern Mississippi University 2010.
7. Kavradim ST, Ozer ZC, Bozcuk H. Hope in people with cancer: a multivariate analysis from Turkey. J Adv Nurs 2013;69(5):1183-96.